

Engels op De Fontein

uitgangspunten en werkdocumenten

1. Status en doelstelling

Sinds schooljaar 2013 – 2014 wordt er vanaf groep 1 t/m groep 8 Engels gegeven, ook wel vroeg vreemdetalenonderwijs genoemd (VVTO).

Het Europees Platform heeft De Fontein op basis van een plan van aanpak op 13 juni 2013 een subsidie van 1750,- Euro toegekend. Op 8 september 2014 werd dit bedrag n.a.v. het eerste jaarverslag definitief vastgesteld.

De uitgangspunten van dit plan van aanpak vormen de basis voor dit document. Te samen met een drietal werkdocumenten (leerlijnen groep 1 t/m 4; leerlijnen groep 5 t/m 8; handreiking integrated learning) wordt beoogd de verdere invoering van het vak Engels op De Fontein te borgen.

2. Uitgangspunten en werkwijze

Algemeen

- Wij willen aansluiten bij de toenemende internationalisering van het onderwijs om leerlingen optimaal voor te bereiden op hun toekomstige werkplek in de maatschappij wereldwijd.
- Wij bieden het vak Engels aan vanaf groep 1.

Waarom vanaf groep 1:

- Onderzoek (o.a. FLIPP onderzoek, Utrecht/Groningen december 2012) wijst uit dat het effectief is om vanaf jonge leeftijd een tweede taal aan te leren. Kleuters zijn spontaan en zonder schroom.
- Doordat het strottenhoofd tot ongeveer het 8^e jaar nog flexibel is (Goorhuis- De Bot, Groningen 2010) is het gemakkelijk om een andere taal goed te leren spreken. Van deze natuurlijke ontwikkeling wil De Fontein gebruik maken.
- Literatuuronderzoek (“Effecten van vroeg vreemde talenonderwijs op de moedertaal: review van de onderzoeksliteratuur”, Leiden 2012) laat zien dat het aanleren van een tweede taal geen negatieve effecten heeft op de prestaties in de moedertaal.
- Een tweejarige pilot in de kleuterklas op De Fontein toonde aan dat jonge kinderen het geweldig vinden om Engels te leren. Wij willen aansluiten bij dit enthousiasme en spelenderwijs leerplezier.

Wat we willen bereiken met VVTO:

Door vanaf groep 1 Engels aan te bieden willen wij bereiken dat leerlingen onze school met een goede/hoge taalvaardigheid verlaten richting VO. Dat zij zelfvertrouwen hebben in hun eigen vaardigheid. We spelen hiermee in op de trend dat leerlingen in toenemende mate kiezen voor tweetalig VO.

Hoe willen wij dat bereiken:

Op schoolniveau

De Fontein streeft minimaal de door de overheid gestelde kerndoelen na (de EIBO-lijst, waarvan het VO veronderstelt dat leerlingen met die know how binnenstromen). Er wordt gewerkt met de methode Take it easy en d.m.v. CLIL (content and language integrated learning, op De Fontein ‘integrated learning’ genoemd) wordt aan de leerlingen extra woordenkennis en taalvaardigheid meegegeven. Daarnaast hebben wij een native speaker die een meerwaarde aan het vak Engels geeft.

Vershil onderwijs per bouw

In groep 1 t/m 4 wordt spelenderwijs Engels aangeboden, waarbij gebruik gemaakt kan worden van Take it easy. Groep 5 t/m 8 volgt het programma van Take it easy inclusief lezen en schrijven in het Engels.

Op leerlingniveau

Met de methode Take it easy kan gedifferentieerd worden. Snelle/goede leerlingen krijgen extra stof aangeboden.

Take it easy evalueert middels toetsen. Er wordt getoetst vanaf groep 7.

Op leerkrachtniveau

De leerkrachten worden specifiek getraind, waardoor de taalvaardigheid op goed niveau is en er kennis en inzicht is in de didactische kant van het vak om schoolbreed Engels te geven.

(Uit literatuuronderzoek blijkt telkenmaal het verband tussen professionaliteit van de leerkracht, de kwaliteit van het onderwijs en het niveau van de leerling. In alle gelezen stukken werd training van de leerkracht noodzakelijk geacht.)

Tijdpad

Start van schoolbreed Engels is in het schooljaar 2013 – 2014. In het schooljaar 2014 – 2015 wordt het zgn. integrated learning serieus opgepakt en uitgebreid tot ten minste drie vaste momenten per dag. In schooljaar 2015 – 2016 wordt per maand ten minste 1 les in het Engels gegeven. Het totale implementatieproces duurt 3 à 4 jaar en moet in het schooljaar 2016 – 2017 worden afgerond. (Er is nl. een aantal jaren nodig voor een inhaalslag om groep 8 leerlingen op het gewenste niveau uit te laten stromen.)

Borging

De directeur en de coördinator Vroeg Engels zorgen voor het uitvoeren van het plan van aanpak. De directeur is hierbij voorwaarde scheppend en zorgt voor continuïteit; de coördinator “rolt het proces uit” en stuurt het team aan. De coördinator bespreekt haar plannen altijd eerst met de leden van de werkgroep Engels en legt, mede namens die werkgroep, verantwoording af aan de directeur.

3. Werkdocumenten

Het team beschikt over de volgende 3 werkdocumenten:

- Leerlijnen en didactiek Engels groep 1 t/m 4, februari 2014 (zie bijlage 1)
- Leerlijnen en didactiek Engels groep 5 t/m 8, juni 2014 (zie bijlage 2)
- Integrated learning: een handreiking, augustus 2014 (zie bijlage 3)

Deze 3 werkdocumenten zijn door de coördinator opgesteld en horen bij het “uitrollen” en aansturen van het proces in de praktijk.

Een vierde werkdocument is op dit moment nog blanco:

- naslagwerk van een training spreekvaardigheid Engels en training in het zelfstandig en flexibel hanteren van Classroom English (zie bijlage 4)

Uit onderzoek is gebleken dat scholing en coaching een onlosmakelijk onderdeel vormt van het implementatieproces.

Het team zelf heeft in mei 2014 aangegeven een dergelijke training nog te missen.

Het aanbieden van een training zal een initiatief zijn van de directeur.

Harmelen, januari 2015

Kitty van der Schaaf, coördinator Vroeg Engels

BIJLAGE 1

Leerlijnen en didactiek Engels groep 1 t/m 4 vanaf schooljaar 2014 – 2015

1. Inleiding

In schooljaar 2013 - 2014 is op De Fontein een start gemaakt met het aanbieden van Engels vanaf groep 1. Voor de groepen 1 t/m 4 geldt dat het vak Engels “spelenderwijs” wordt aangeboden.

Leerdoelen spelenderwijs Engels

- kennismaken met de taal;
- plezier hebben in het zingen en spreken;
- opbouw van woordenschat en de betekenis van die woorden.

De kinderen worden in groep 1 t/m 4 niet op hun vaardigheden beoordeeld.

De kinderen leren

- naar eenvoudige Engelse teksten te luisteren en dat langzaam te verstaan;
- Engelse kinderliedjes te zingen;
- korte gesprekjes te voeren in de vorm van eenvoudige vraag- en antwoordopdrachten.

De leerkracht kan gebruik maken van

- de methode Take it Easy (TiE);
- internet voor de liedjes en prentenboeken;
- de native speaker;
- uitwisselen van ervaringen;
- praktische tips van de coördinator Vroeg Engels.

Vanaf groep 5 wordt Engels “vakmatig” aangeboden. Aangezien de school in een implementatieperiode zit is het wenselijk een aantal einddoelen voor groep 4 te formuleren, zodat de overgang naar groep 5 zo soepel mogelijk verloopt.

2. Didactiek bij Engels in het basisonderwijs

In de handleiding van Take it Easy (groep 5) worden enkele didactische uitgangspunten genoemd die ook voor de leerkrachten van de onderbouw van nut kunnen zijn.

In het basisonderwijs is voor leerlingen de durf om te spreken belangrijker dan het volkomen correct spreken. Wel moeten de leerlingen als nieuwe taalverwerver serieus genomen worden door hen zo correct mogelijk te laten spreken. Correcties zijn afhankelijk van niveau.

Wat je kunt corrigeren

- Vooral fouten die de communicatie kunnen verstoren als die niet gecorrigeerd worden, bijvoorbeeld wanneer een leerling iets zegt dat niet te begrijpen/te verstaan is.
- Begrijpen/woorden die letterlijk vertaald worden. Bijv: “What’s there on the hand?”

- Fouten die er inslijpen als niet direct gecorrigeerd. Bijv: "mine sister" i.p.v. "my sister".

Hoe te corrigeren

Een goede manier om fouten te verbeteren is om de zin in correct Engels te herhalen, vergelijk de aanpak van het leren van Nederlands bij een klein dreumes.

Voorbeeld. Kind zegt: "You going to the market?" Je antwoordt positief: "That's right, well done. I'm going to the market". Vervolgens kun je je wenden naar de groep en herhaal je de vraag correct. Jullie mogen mij nu allemaal vragen/you can ask me: "Are you going to the market? Laat het de kinderen nazeggen en jij antwoordt: "Well done. Yes, I'm going to the market".

Hoe je taalgevoel/begrip kunt stimuleren

- Kinderen vaak (en steeds langer) laten luisteren.
- "Classroom language". Aangeraden wordt om de Engelse les ook werkelijk, in elk geval zo veel mogelijk, in het Engels te geven. Geef ook instructiezinnen in het Engels, bijvoorbeeld: "take your chair and form a circle, please" of "please form a circle with your chairs".
- Ondersteun the classroom language met gebarentaal.
- Houd de grammatica zo eenvoudig mogelijk.
- Herhaal nieuwe zinnen of instructies een paar maal. Zeg het eerst in het Nederlands, daarna in het Engels. (opm. Kitty: zelf zeg ik het eerst in het Engels, dan in het Nederlands, daarna nog eens in het Engels. Na een paar keer volstaat direct in het Engels.)

Voorbeeld. "Look out the window". "What kind of weather is it today"? Of: "What does the weather look like today?" "Ik zeg in het Engels: Kijk uit het raam. Wat voor weer is het vandaag?" Daarna herhaling in het Engels. Na een paar dagen volstaat alleen Engels: Nederlands en Engels zijn "gekoppeld".

Tip

Bedenk zelf, of met collega's standaardzinnen en vertaal die in het Engels. De native speaker helpt je er ook graag mee. Gebruik ze in de Engelse les, maar je kunt er ook een gewoonte van maken tussendoor zinnen/opdrachten in het Engels te geven (integrated learning).

Een voorbeeld rondom ochtendpauze. "It's time for your break. Have a nice breaktime."

Of: "It is time for your snack". Did you all get your snack? Show me your drink and food! Enjoy your snack!" or "Please get your drink and food, it's snacktime!"

3. Leerlijnen groep 1 t/m 4

De methode Take it easy houdt bij de introductie van Engels in groep 5 rekening met een start van het vak Engels, aangezien er scholen zijn die Engels pas vanaf groep 5 aanbieden.

De vakinhoud is daarom in het begin vrij laagdrempelig.

Toch is het raadzaam om einddoelen te formuleren voor groep 4, zodat de leerlingen (in groep 5 komen lezen en schrijven erbij) niet overvraagd worden en ze daardoor vooral plezier in het Engels houden. Deze einddoelen zijn over twee jaar zeker haalbaar, want in groep 1 t/m 3 wordt al een goede basis gelegd met Take it easy, liedjes en gesprekjes. NB. Voor het schooljaar 2013 -2014 wordt niet verwacht dat leerlingen alle doelen beheersen, wel dat ze er bekend mee zijn. Het gaat er in grote lijnen om dat kinderen “hun wereld” in het Engels kunnen duiden. Dat ze begrijpen/verstaan waar het overgaat.

Eind groep 4 beheersen/zijn leerlingen bekend met:

- tellen tot 20 en terug;
- de dagen van de week, incl. begrippen als today, yesterday en tomorrow (d.m.v liedje).
- de kleuren: all colours, including dark and light (neem de kleuren van onze vouwblaadjes);
- kleding: coat, shoes, boots, socks, dress, trousers, sweater, shirt (TiE);
- benoemen gezinsleden: father/dad, mother/mum, sister, brother, baby, boy, girl (TiE);
- met behulp van liedjes: clap your hands, stamp your feet, turn around, jump in the air, sit down on the ground/on your chair, stand up, stand still;
- over wonen: house, bedroom, kitchen, living room, garden, street;
- over school:
 - Gebouw: school, classroom, door, window, corridor, walls, floor, ceiling, play ground;
 - Spullen: book, pen, pencils, scissors, exercise/writing book, eraser;
 - Meubels: chair, table, cupboard, white board, smart board.
- about the weather: blue sky, white/grey clouds, wind, rain, snow, sun. (TiE);
- the four seasons: summer, autumn, winter and spring (TiE + four season song);
- namen van dieren zoals: cat, dog, horse, cow, sheep, goat, pig, frog, elephant, giraffe, etc. Dit kan al veel in de kleuterklassen worden benoemd bij thema’s + liedjes;
- jezelf kunnen voorstellen: “My name is Lizzy and I’m seven years old”;
- eenvoudige vervoeging van werkwoord to be: I am, you are, he/she is/we are (d.m.v. liedjes en korte conversaties met elkaar). Kinderen dit **spelenderwijs** leren gebruiken.

Conversaties

Belangrijk is dat kinderen vanaf groep 1 met elkaar kleine gesprekjes aangaan. Ze vinden het leuk en je bevordert hiermee het spontane spreken. Geef kinderen een eenvoudige vraag- en antwoordopdracht.

Voorbeelden

- Oefen eerst in de kring. Kind loopt naar een ander toe en vraagt “What is your name?” Ander kind antwoordt: “My name is Noa and what is your name?” “My name is Tom”. Shake hands: “Thank you, bye-bye.” Noa gaat vervolgens naar ander kind, enz. Na een paar keer wisselen, weet iedereen wat de bedoeling is. Alle kinderen gaan staan en lopen naar elkaar toe en vragen + antwoorden.

- What is your favourite colour?
- What is your mother's/father's name?
- How old are you?
- How many brothers/sisters do you have? I have two brothers and one sister (v.a. gr. 3)
- What street do you live on? (v.a. groep 3)

Tips

Stel ook regelmatig vragen aan de kinderen, dat kan o.a. gemakkelijk bij het tekenen.

Voorbeelden:

- "Please show me your green pencil. Is it dark green or is it light green? Kinderen geven antwoord in het Engels. "It's light/dark green". Vraag vervolgens verder met andere kleuren.
- Leg verschillende kleuren potloden op tafel. Vraag een kind: "Point **to** the green pencil, please". Kind wijst met vinger groen potlood aan. (To point **at** is iets in de verte aanwijzen.)
- Vraag om bevestiging of ontkenning. Houd een groen potlood in de lucht. "Is this a green pencil?" Kinderen bevestigen: yes. Je maakt het antwoord zelf completer en zegt: well done/indeed: yes it is! Je zegt het vervolgens verkeerd. Je houdt groen potlood vast en je vraagt: "Is this a red pencil"? Kinderen ontkennen: no. Je maakt het antwoord zelf completer en zegt: "Well done: no, it is not/no it isn't a red pencil, it's a green pencil."
- Spreek zoveel mogelijk in complete zinnen, kinderen verstaan daardoor des te meer en wennen aan de zinsopbouw.

Zo kan je van alles vragen en ook kleine opdrachten geven: "Tom, could you shut/open the door, please?" "Thank you Tom". "Please, place your chair on the table". "Don't forget your snackbox and cup/beaker, take them home, please". "Please, go to the corridor, get your schoolbag and coat, and come back into the classroom all of you". Of: "May you all please go to the corridor to get your schoolbag and coat and return into the classroom."

In de kring n.a.v. kleding: "who is wearing blue trousers?/a red dress/brown shoes?"
How many children are wearing a sweater/boots/a shirt" Let's count them".

Harmelen, februari 2014

Kitty van der Schaaf, coördinator Vroeg Engels

BIJLAGE 2

Eindoelen en didactiek Engels groep 8 vanaf schooljaar 2014 – 2015

1. Inleiding

In schooljaar 2013 - 2014 is op De Fontein een start gemaakt met het aanbieden van Engels vanaf groep 1. Voor de groepen 5 t/m 8 geldt dat het Engels “vakmatig” wordt aangeboden.

Leerdoelen Engels groep 5 t/m 8

- de leerlingen ontwikkelen een intrinsieke attitude (de leerlingen weten dat Engels een wereldtaal is en zien er het belang van in om de taal te leren en willen het leren);
- de leerlingen verwerven uitbreiding van de woordenschat en weten de betekenis ervan;
- de leerlingen maken kennismaken met grammatica;
- de leerlingen worden getoetst op hun kennis;

De kinderen leren

- naar Engelse teksten te luisteren en die te verstaan ;
- Engelse teksten te lezen en te begrijpen
- eenvoudige Engelse teksten te schrijven;
- eenvoudige grammatica toe te passen;
- correct gebruik te maken van persoonvormen en werkwoorden;
- korte gesprekjes te voeren in de vorm van vraag- en antwoordopdrachten;
- Engelse liedjes;
- middels klassikale instructie, individuele verwerking en/of interactie.

De leerkracht kan gebruik maken van

- de methode Take it Easy (TiE);
- internet voor de liedjes en extra lessuggesties;
- integrated learning
- de native speaker;
- uitwisselen van ervaringen.

De Fontein is bezig met een implementatieperiode en daarom is het wenselijk dat leerkrachten in de bovenbouw ook bekend zijn met de einddoelen van groep 4. De leerkracht van groep 5 sluit hierbij in het begin van het schooljaar aan. Vervolgens is het lesprogramma zodanig opgebouwd dat in eind groep 8 ruim voldaan wordt aan het instroomniveau van het voortgezet onderwijs.

2. Didactiek bij Engels in het basisonderwijs

In de handleiding van Take it Easy (groep 5) worden enkele didactische uitgangspunten genoemd die ook voor de leerkrachten van de onderbouw van nut kunnen zijn.

In het basisonderwijs is voor leerlingen de durf om te spreken belangrijker dan het volkomen correct spreken. Wel moeten de leerlingen als nieuwe taalverwerver serieus genomen worden door hen zo correct mogelijk te laten spreken. Correcties zijn afhankelijk van niveau.

Wat je kunt corrigeren

- Vooral fouten die de communicatie kunnen verstoren als die niet gecorrigeerd worden, bijvoorbeeld wanneer een leerling iets zegt dat niet te begrijpen/te verstaan is.
- Begrijpen/woorden die letterlijk vertaald worden. Bijv: “What’s there on the hand?”
- Fouten die er inslijpen als niet direct gecorrigeerd. Bijv: ”mine sister” i.p.v. “my sister”.

Hoe te corrigeren

Een goede manier om fouten te verbeteren is om de zin in correct Engels te herhalen, vergelijk de aanpak van het leren van Nederlands bij een klein dreumes.

Voorbeeld. Kind zegt: “You going to the market?” Je antwoordt positief: “That’s right, well done. I’m going to the market”. Vervolgens kun je je wenden naar de groep en herhaal je de vraag correct. Jullie mogen mij nu allemaal vragen/you can ask me: “Are you going to the market? Laat het de kinderen nazeggen en jij antwoordt: “Well done. Yes, I’m going to the market”.

Hoe je taalgevoel/begrip kunt stimuleren

- Kinderen vaak (en steeds langer) laten luisteren.
- “Classroom language”. Aangeraden wordt om de Engelse les ook werkelijk, in elk geval zo veel mogelijk, in het Engels te geven. Geef ook instructiezinnen in het Engels, bijvoorbeeld: “take your chair and form a circle, please” of “please form a circle with your chairs”.
- Ondersteun the classroom language met gebarentaal.
- Houd de grammatica zo eenvoudig mogelijk.
- Herhaal nieuwe zinnen of instructies een paar maal. Zeg het eerst in het Nederlands, daarna in het Engels. (opm. Kitty: zelf zeg ik het eerst in het Engels, dan in het Nederlands, daarna nog eens in het Engels. Na een paar keer volstaat direct in het Engels.)

Voorbeeld. “Look out the window”. “What kind of weather is it today”? Of: “What does the weather look like today?” “Ik zeg in het Engels: Kijk uit het raam. Wat voor weer is het vandaag?” Daarna herhaling in het Engels. Na een paar dagen volstaat alleen Engels: Nederlands en Engels zijn “gekoppeld”.

Tip

Bedenk zelf, of met collega's standaardzinnen en vertaal die in het Engels. De native speaker helpt je er ook graag mee. Gebruik ze in de Engelse les, maar je kunt er ook een gewoonte van maken tussendoor zinnen/opdrachten in het Engels te geven (integrated learning).

Een voorbeeld rondom ochtendpauze. "It's time for your break. Have a nice breaktime."

Of: "It is time for your snack". Did you all get your snack? Enjoy your snack!" or "Please get your drink and food, it's snacktime!"

3. Einddoelen groep 8

De methode Take it easy houdt bij de introductie van Engels in groep 5 rekening met een start van het vak Engels, aangezien er scholen zijn die Engels pas vanaf groep 5 aanbieden.

De vakinhoud is daarom in het begin vrij laagdrempelig.

Toch is het raadzaam om kennis te hebben genomen van de einddoelen van groep 4 en om in groep 5 te beginnen met bekende woorden, begrippen en liedjes. Dit geeft vertrouwen om nieuwe uitdagingen zoals lezen en schrijven aan te gaan. We zitten in een implementatieperiode en maken nog twee jaar een "inhaalslag" om het gestelde eindniveau van groep 8 redelijkerwijs te kunnen halen.

Veronderstelde basiskennis bij instroom voortgezet onderwijs (algemene EIBO-lijst)

- de werkwoordsvormen van to be
- de werkwoordsvormen van to have
- getallen t/m 100
- dagen en maanden
- woordenschat om eigen omgeving mee te duiden
- persoonlijke voornaamwoorden
- bezittelijke voornaamwoorden
- aanwijzende voornaamwoorden

Eind groep 8 beheersen/zijn de leerlingen op De Fontein bekend met

- de werkwoordsvormen van: to be, to have, to do, to go, to sit, to eat, to look
- woorden die betrekking hebben op de volgende thema's:
het weer, de school, winkelen, eten, het lichaam, huis en omgeving, reizen en vervoersmiddelen, dieren
- getallen t/m 100 en rangtelwoorden
- het alfabet
- bezittelijke voornaamwoorden
- persoonlijke voornaamwoorden
- enkelvoud/meervoud
- vaste voorzetsels
- trappen van vergelijking

Conversaties

In de onderbouw wordt geoefend met kleine conversaties. Het is belangrijk dat kinderen spontaan en zonder gêne met elkaar in het Engels praten. Ga hier in de bovenbouw mee door, want deze spontaniteit mag niet afnemen! Geef kinderen regelmatig, bijvoorbeeld n.a.v. een les, vraag- en antwoordopdrachten.

Integrated learning

Engels in de bovenbouw houdt meer in dan er 1x per week vakmatig mee bezig te zijn. Integrated learning is een heel effectieve lesvorm om het Engels dagelijks te laten terugkeren. De dagopening en sluiting kan in het Engels. Kinderen in het Engels instructies geven kost geen extra lestijd. (“get your readingbook”, “I’ll hand out this working sheet, please write your name on it”, “please sit down”, place your chair on the table, please”, etc.) Zie ook de voorbeelden, zoals beschreven onder 2. en in het stuk einddoelen groep 4. In het schooljaar 2014 – 2015 zal integrated learning schoolbreed verder worden ontwikkeld en stap voor stap opgebouwd.

Harmelen, juni 2014

Kitty van der Schaaf, coördinator Vroeg Engels

BIJLAGE 3 Integrated learning: een handreiking (augustus 2014)

In de teamvergadering 9 juli 2014 heeft de werkgroep Engels aangekondigd dat we in het schooljaar 2014 – 2015 gaan proberen om tijdens de schooldag tussendoor meer Engels te gaan spreken. Integrated learning: Engels geïntegreerd tijdens de reguliere lessen. Dit stuk bestaat uit twee delen: een deel “theorie” en een deel met voorbeelden.

Deel 1: integrated learning

Waarom integrated learning

- Het is een zeer efficiënte lesvorm. Je spreekt of zingt met de kinderen tussendoor Engels. Of je dit nu in het Nederlands doet of in het Engels maakt qua lestijd niet uit.
- De kinderen leren om soepel te switchen van de ene naar de andere taal. Het taalgebied in de hersenen wordt hierdoor extra geactiveerd, hetgeen een positieve uitwerking heeft op taalgevoeligheid.
- Kinderen reageren in korte tijd even vanzelfsprekend op een aanwijzing of vraag in het Engels als in het Nederlands en zonder er moeite voor te doen bereiden kinderen hun woordenschat uit.

Hoe pak je het aan

- Het belangrijkste is je eigen motivatie. Als je die hebt is het makkelijker om over een drempel heen te stappen die je in eerste instantie als onnatuurlijk zou kunnen ervaren. (Zomaar ineens Engels spreken is niet iets dat in je systeem zit.)
- Bereid je er op voor. Beslis wanneer en hoe je integrated learning wil gaan gebruiken en noteer wanneer en wat je gaat zeggen.
- Bereid ook de leerlingen er op voor. Vertel hen dat alle juffen en meesters dit jaar tijdens de lessen af en toe in het Engels iets gaan zeggen en ook dat leerlingen met elkaar ook meer Engels zullen spreken en zingen. (Van liedjes zingen leren kinderen echt heel veel, dus raad ik je aan om hier gebruik van te maken.)
- Begin met iets kleins: kies uit iets waarvan je denkt dat het bij je past.
 - Begroeting 's morgens in het Engels
 - Ochtendgebed
 - Elkaar smakelijk eten en een leuke pauze en lunchtijd toewensen
 - Dagsluiting
 - Elkaar een goede middag wensen en tot morgen.
 - Bij vakwisselingen, uitdelen van boeken en/of schriften
 - Het weer met de kinderen bespreken
 - Tussendoor een Engels liedje zingen (ook een bijbelliedje)
 - Bereid eens een tekenles in het Engels voor. Dat kan al op een heel eenvoudige manier en kinderen bereiden splendorwijs hun woordenschat uit.

Probeer de momenten integrated learning uit te breiden en verspreid over de dag het te laten terugkeren. Je spreekt met de kinderen als je het hebt opgebouwd al gauw 15 tot 20 minuten per dag in het Engels. Er wordt in feite steeds hetzelfde gezegd en gedaan, net zoals je de bovenstaande suggesties ook elke dag weer in het Nederlands zou zeggen. Hierdoor wordt het Engels ongemerkt geautomatiseerd. Dit bevordert bij leerlingen het zelfvertrouwen. Hierdoor zullen zij ook makkelijker met elkaar Engels praten, want Engels tussendoor is “heel gewoon”. Geef leerlingen ook regelmatig interactieve opdrachten. Begin daar in groep 1 en 2 al mee. (Zie voorbeelden in de leerlijnen van groep 1 t/m 4.)

Onzekerheid:

Een dilemma kan onzekerheid zijn of je het Engels wel goed genoeg beheerst. Daarom zou een cursus spreekvaardigheid zeker op zijn plaats zijn en hier is ook om gevraagd. Hopelijk komt dat nog, maar bedenk dat je bij integrated learning veel controle hebt op wat er gezegd wordt: je bedenkt het namelijk zelf! Houd het taalniveau eenvoudig en dat kan iedereen.

De leerlingen moeten in eenvoudig Engels worden toegesproken anders gaat het hen “boven de pet” en haken ze af. Leerlingen nemen dit Engels snel over en kunnen het zelf gebruiken. Dat is het tweede leerdoel, het eerste doel is het Engels verstaan.

Bedenk ook dat het echt geen ramp is als je in een bepaalde situatie even niet op een woord kan komen. Zoek het later, of met de kinderen op, dat is ook leerzaam (www.vertaal.nu) wees kritisch, want alles wordt letterlijk vertaald en dat levert soms kromme dingen op.)

NB Via de site: www.leren.nl kan je op een pagina komen waar je ook de uitspraak kunt horen. (leren.nl → wat wil jij leren → Engels → Engels woordenboek → Engelse taalgids → Engelse woorden. Je kunt kiezen uit rubrieken.

Hoofdstuk 2: praktijkvoorbeelden

Als handreiking van alles een voorbeeld, natuurlijk kan het ook op andere manieren.

Begroeting 's morgens: “Goodmorning (dear) children, nice to see you again.”

Kinderen zeggen: “Good morning miss or master”

Ochtendgebed: “Let’s start this schoolday with our Morning Prayer.”

Een voorbeeld: “Thank you Lord for this new schoolday

Thank you Lord for being here again

Help us Lord to be kind to each other

And help us to work in a proper way, Amen.”

Pauze:

Teacher: “It’s time for your snack, please get your drink and your food.”

All say: “Enjoy your snack and have a nice break.”

Tussen de middag:

Teacher: “Have a nice lunch time and see you soon (tot straks).”

All say: “Enjoy your lunch.”

Dagsluiting:

Teacher: “Let’s pray before we go home.”

Voorbeeld: “The Lord is my sheperd, I know He loves me

He brings me home safely and watches me constantly

The Lord is my sheperd that always will be, Amen.”

Groep 7/8 kan kennismaken met het Onze Vader:

The Lord’s Prayer

Our Father, who art in Heaven, hallowed be Thy name.

Thy Kingdom come, Thy will be done on earth as it is in Heaven.

Give us this day our daily bread

And forgive us our debts, as we forgive our debtors.

And lead us not into temptation, but deliver us from evil.

For Thy is the kingdom and the power and the glory, for ever and ever, Amen.

Goede middag wensen:

Teacher: "Have a nice afternoon and see you tomorrow."

All say: "Have a nice afternoon and see you tomorrow."

Tijdens de vakwisselingen:

Teacher: "We continue with reading, (name class assistant) Would you like to hand out/distribute the reading books, please?" "Would you like to hand out/distribute these sheets, please?" At the end of the lesson: "Would you like to collect/to get the reading books, please?"

Andere vragen/opdrachten:

"Would you like to turn on/off the light please? Thank you."

"Could you shut/open the door, please? Thank you"

"Please form a circle with your chairs."

"Please place your chair at the table and then go to the corridor quietly."

Bespreken van het weer:

"Look out the window, what kind of weather is it today/ what does the weather look like today?"

Stel vragen die kinderen doorgaans kunnen beantwoorden met no, it isn't or yes, it is.

Groep 1 en 2: is it sunny, is it windy, is it cloudy, is it rainy.

Groep 3 en 4 (eventueel groep 5 en 6): Does the sun shine? Is it raining, are there clouds in the sky? Are they grey or are they white? Look at the branches of the trees: are they moving a lot, are they moving a little (bit), or are they standing still? That means we've got/there is a storm/strong wind/breeze/no wind today. Voor groep 1 t/m 4: benoem ook de seizoenen.

Liedjes tussendoor:

Groep 1 t/m 4

Zoek o.a. op site: simple learning songs. Combineer met muziekles.

Groep 5 t/m 8

Zoek met de kinderen de tekst op van een populair Engelstalig liedje.

Combineer met muziekles.

Bijbelliedjes

Site: Christian children's songs of: Christian kids praise. Onderdeel van Godsdienst.

Tekenles:

For example: "Today we make a drawing of a landscape/our selves/our family,etc.

Please get your drawing book, your drawing pencil and eraser (gum). You need your coloured pencils and may be a ruler (liniaal). Wijs, terwijl je het zegt, alle materialen een keer aan.

Before you start drawing, first consider what exactly you are going to make."

What do we see when we're looking at a landscape? Etc.

Bereid in korte zinnen je instructie verder voor. Houd het zo eenvoudig en kort mogelijk.

Vertaal naar de kinderen zoonodig wat je in het Engels zegt.

Lees voor nog meer tips de leerlijnen van groep 1 t/m 4.

Verder: werk samen en deel je zinnen/lessen met elkaar!

A lot of succes and have fun!

Kitty van der Schaaf, coördinator Vroeg Engels

BIJLAGE 4

Naslagwerk van de training spreekvaardigheid Engels en training in het zelfstandig en flexibel hanteren van Classroom English.

Nader in te vullen.